

Sygn. akt III Ca 1995/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Andrzej Dyrda

Sędzia SO Marcin Rak (spr.)

SR (del.) Łukasz Malinowski

Protokolant Agnieszka Wołoch

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. W. (W.)

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 1 czerwca 2015 r., sygn. akt I C 335/13

1. ***prostuje w punkcie 1 zaskarżonego wyroku oczywistą omyłkę w zakresie ustalenia daty zasądzenia odsetek w ten sposób, że odsetki ustawowe należne są od dnia 12 października 2012 roku;***
2. ***oddala apelację;***
3. ***zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 90 zł (dziewięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.***

SSR (del.) Łukasz Malinowski SSO Andrzej Dyrda SSO Marcin Rak

Sygn. akt **III Ca 1995/15**

UZASADNIENIE

Powód domagał się od pozwanego ubezpieczyciela 1.700 zł. z ustawowymi odsetkami od 12 października 2012 r. i kosztami sporu. W uzasadnieniu podał, że pozwany odmówił wypłaty odszkodowania z tytułu ubezpieczenia bagażu podróżnego za szkodę polegającą na zniszczeniu walizki poprzez jej pęknięcie oraz wyrwanie boku, a także rozlanie niemal pełnej butelki perfum marki C., powołując się na brak objęcia zdarzenia ochroną ubezpieczeniową.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym wydał w dniu 13 lutego 2013 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniający w całości roszczenie pozwu.

Pozwany w sprzeciwie od tego nakazu wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania. Zarzucił, że zakres odpowiedzialności pozwanego za bagaż podróżny jest jasno sprecyzowany, nie wymaga wykładni, a definicje zawarte w ogólnych warunkach ubezpieczenia (OWU) są wiążące dla stron umowy. Według pozwanego powód nie dowiódł aby zaistniało zdarzenie za które pozwany ponosiłby odpowiedzialność. Pozwany zakwestionował też zasadność roszczenia co do wysokości.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo do kwoty 1.210 zł z odsetkami od 12 października 2011 roku, oddalił je w pozostałym zakresie i ustalił, że powód wygrał sprawę w 71% pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu.

Wyrok ten zapadł po ustaleniu, że powód był zainteresowany ubezpieczeniem bagażu podróżnego na czas jego podróży do Tajlandii w dniach od 1 do 19 sierpnia 2012 r. Agent pozwanego L. G. zaproponowała powodowi ubezpieczenie (...). Dnia 30 lipca 2015 r. powód zawarł z agentem pozwanego umowę ubezpieczenia bagażu podróżnego od uszkodzenia czy zniszczenia, przy sumie ubezpieczenia 1.500 złotych. Zapłacił składkę ubezpieczeniową. Otrzymał pisemne ogólne warunki ubezpieczenia obowiązujące u pozwanego. Agent pozwanego nie poinformowała powoda o zakresie ubezpieczenia, sama bowiem do końca nie wiedziała, czy zakres ubezpieczenia obejmuje także zniszczenie bagażu podczas załadunku, przelotu, czy rozładunku.

Sąd Rejonowy ustalił, że OWU definiowały bagaż podróżny, jako rzeczy będące własnością ubezpieczonego lub będące w jego posiadaniu podczas podróży krajowej lub zagranicznej służące do jego użytku osobistego. Przewidywały, że warunkiem objęcia ryzyka uszkodzenia lub zniszczenia bagażu podróżnego ochroną ubezpieczeniową jest zaistnienie nieszczęśliwego wypadku, zdarzenia losowego, wypadku lub katastrofy środka komunikacji oraz akcji ratowniczej związanej z tymi zdarzeniami. Pozwany odpowiadał za bagaż podróżny pod warunkiem, że znajdował się pod bezpośrednią opieką ubezpieczonego, jak również gdy ubezpieczający powierzył go zawodowemu przewoźnikowi na podstawie dokumentu przewozowego.

Jak nadto ustalił Sąd Rejonowy, w dniu 3 sierpnia 2012 r. powód przyleciał do B.. Po odebraniu bagażu podróżnego stwierdził uszkodzenie swojej walizki marki S., której jeden bok był połamany oraz rozlanie prawie pełnego flakonu perfum marki C. (...) o pojemności 100 ml. Po powrocie do kraju, w dniu 22 sierpnia 2012 r. powód zgłosił uszkodzenie walizki i rozlanie perfum u pozwanego. Pozwany pismem dnia 24 września 2012 r. odmówił wypłaty odszkodowania wskazując, że ogólne warunki ubezpieczenia nie obejmują tego zdarzenia ochroną ubezpieczeniową. Powód bezskutecznie wezwał pozwanego do zapłaty.

Z ustaleń Sądu Rejonowego, dokonanych w oparciu o wnioski opinii biegłego wynikało, że zniszczona walizka marki S. warta była 850 zł, zaś woda perfumowana C. (...) 360 zł.

Uwzględniając te ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy powołał art. 805 k.c., 809 k.c., i 821 k.c. Wskazał, że zawarcie umowy ubezpieczenia możliwe jest za pośrednictwem agenta ubezpieczeniowego i następuje na warunkach określonych w OWU, z chwilą doręczenia dokumentu ubezpieczenia. Powód zawarł umowę w ten sposób i opłacił składkę.

Oceniając zakres odpowiedzialności pozwanego powołał §27 ust. 1 pkt 3b OWU stanowiący, że ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie m.in. za uszkodzenie lub zniszczenie bagażu podróżnego, w przypadku uszkodzenia i zniszczenia powstałego w skutek zdarzenia losowego. Zdarzenia losowe zdefiniowane zostało w §2 OWU jako pożar, huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, lawinę, uderzenie pioruna, trzęsienie, zapadanie lub osuwanie się ziemi, wybuch, upadek pojazdu powietrznego itp. Według Sądu Rejonowego nie był to katalog zamknięty, co uprawniało do odwołania się do definicji zdarzenia losowego zawartej w art. 2 pkt.18 ustawy z dnia 22 maja 2013 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jednolity – Dz.U. z 2013 r., poz.950 ze zm.) określającej je jako niezależne od woli

ubezpieczającego zdarzenie przyszłe i niepewne, którego nastąpienie powoduje uszczerbek w dobrach osobistych lub dobrach majątkowych po stronie ubezpieczającego.

Sąd Rejonowy ocenił, że uszkodzenie bagażu powoda podczas załadunku, przelotu, czy rozładunku mogło być uznane za wypełniające przesłanki definicji legalnej zdarzenia losowego.

Dalej Sąd Rejonowy wywiódł, że powód jasno wskazywał jakim zakresem ochrony ubezpieczeniowej jest zainteresowany w związku z czym nie mógł ponosić negatywnych konsekwencji zaniechań agenta pozwanego, który nie poinformował go o zakresie ubezpieczenia gdyż sam nie posiadał niezbędnych informacji.

Przywołując art. 385§1 k.c. Sąd Rejonowy uznał, że strony zawarły zmodyfikowaną umowę ubezpieczenia, która w odmienny niż ogólne warunki ubezpieczenia pozwanego sposób regulowała ich prawa i obowiązki. Zwrócił też uwagę, że powód występował jako konsument i przysługiwała mu wzmocniona ochrona. Umowa ubezpieczeniowa ma pełnić funkcję ochronną, z czego wynika, że miarodajny dla wykładni jej postanowień jest punkt widzenia tego, kto jest chroniony. W tym aspekcie wskazał, że gdyby warunkiem wypłacenia odszkodowania było ziszczenie się zdarzenia losowego z § 27 ust.1 pkt.3 lit. b) w zw. z § 2 OWU to pozwany ubezpieczyciel byłby generalnie zwolniony od odpowiedzialności za zniszczenia bagażu. Wymienione bowiem przez niego zdarzenia uznane za zdarzenia losowe występują nadzwyczaj rzadko.

W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał roszczenie powoda za usprawiedliwione co do zasady i wysokości wskazanej w punkcie 1 wyroku.

Rozstrzygając o odsetkach zważył, że zgodnie z art. 817 k.c. pozwany był zobowiązany do wypłaty odszkodowania w terminie 30 dni od zawiadomienia o wypadku względnie po upływie 14 dni od dnia w którym możliwe było wyjaśnienie wyjaśnienia koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela lub wysokości odszkodowania. Uznał, że pozwany w dniu 12 października 2012 roku dysponował kompletem dokumentów pozwalającym na ustalenie zaistnienia szkody i wypłaty odszkodowania, co uzasadniało żądanie odsetek od tej daty, a to na podstawie art. 481 k.c.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach powołała art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108§2 k.p.c.

Apelację od tego wyroku w części uwzględniającej powództwo i rozstrzygającej o kosztach postępowania wniósł pozwany zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie błędne zastosowanie art. 805 k.c., §27 ust. 1 pkt 3 OWU W. (...) łączących strony, art. 355§2 k.c., art. 385§1 k.c. i art. 6 kc. Wywodził, że postanowienia tychże OWU jednoznacznie określają zakres ochrony ubezpieczeniowej. Według pozwanego odpowiadał on jedynie za następstwa każdego zdarzenia losowego lecz jedynie za zdarzenia losowe podobne do pożaru, huraganu, powodzi, nawalnego deszczu, gradu, lawiny, uderzenia pioruna, trzęsienie, osuwania i zapadania się ziemi, wybuchu i upadku statku powietrznego. Takiego zdarzenia powód nie wykazał. Nadto zarzucił pozwany, że powód (a za nim Sąd Rejonowy) nie skonkretyzował w jakich okolicznościach doszło do uszkodzenia bagażu. Według pozwanego powód miał świadomość ograniczeń zakresu ubezpieczenia. Zakwestionował też pozwany prawidłowość rozstrzygnięcia o odsetkach, które Sąd Rejonowy zasądził od 12 października 2011 roku, to jest od dnia poprzedzającego powstanie szkody.

Formułując te zarzuty wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Pozwany nie kwestionował w apelacji prawidłowości poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych w związku z czym ustalenia te Sąd Okręgowy uznał za ostatecznie bezsporne i przyjął jako własne bez potrzeby ponownego przytaczania.

Rozstrzygnięcie sporu sprowadzało się zatem do oceny roszczenia powoda w świetle przepisów prawa materialnego. Podstawowe znaczenie miała tu wykładnia pojęcia zdarzenia losowego zdefiniowanego przez pozwanego w §2 pkt 31

OWU łączących strony. Omawiany zapis wskazuje, że zdarzenie losowe oznacza – pożar, huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, lawinę, uderzenie pioruna, trzęsienie, zapadanie lub osuwanie się ziemi, wybuch, upadek pojazdu powietrznego itp. Zamieszczenie w omawianej definicji skrótu „itp.” czyniło wymieniony w nim katalog zdarzeń otwartym, co z kolei wymagało dokonania oceny postanowień OWU na podstawie art. 385§2 k.c., zgodnie z którym wzorzec umowny powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta.

W związku z tym w orzecznictwie i doktrynie ukształtował się pogląd wskazujący, że treść umowy ubezpieczenia powinna być przedmiotem oceny przy uwzględnieniu kryteriów wskazanych w art. 65 kc i powszechnie akceptowanego stanowiska, według którego przepisy normujące umowy, jak i regulujące postanowienia ogólnych warunków umów, a także indywidualnie uzgadnianych umów nie powinny być interpretowane w sposób oderwany od ich natury i funkcji. Umowa ubezpieczenia ma pełnić funkcje ochronną, z czego wynika, że miarodajny dla wykładni jej postanowień jest punkt widzenia tego, kto jest chroniony czyli ubezpieczającego, ubezpieczonego uposażonego, lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia. Podmioty te nie mogą być przy tym obciążane niekorzystnymi konsekwencjami wadliwej i niedbałej redakcji zawartej umowy. Przy interpretacji treści ogólnych warunków ubezpieczenia sąd zaś nie może ograniczać się tylko do wykładni ściśle językowej wiążących strony ogólnych warunków ubezpieczenia, lecz winien rozpoznać szerszy kontekst okoliczności, o których mowa w art. 65 kc, a które należy uwzględniać przy wykładni oświadczeń woli stron, jeżeli treść tych oświadczeń budzi wątpliwości (por. wyroki Sądu Najwyższego z 28 maja 1997 r., III CKN 76/97, 2 grudnia 1998 r., I CKN 278/98, 10 grudnia 2003 roku, V CK 35/03, 21 stycznia 2004 roku, IV CK 366/02).

Ustalając zatem jaki był zgodny zamiar stron co zakresu ochrony ubezpieczeniowej w następstwie „zdarzenia losowego” przy uwzględnieniu opisanych założeń wynikających z art. 385§2 k.c. i art. 65 k.c. uprawnionym może być stwierdzenie, że literalna wykładnia tego pojęcia proponowana przez pozwanego jest właściwa. Oznaczałoby to, że ponosił on odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkodę powstałą w wyniku zdarzeń podobnych do powodzi, huraganu, trzęsienia ziemi czy katastrofy lotniczej. Równie uprawnioną może być jednak wykładnia odmienna, odwołująca się do legalnej definicji zdarzenia losowego zacytowanej przez Sąd Rejonowy, a wynikającej z ustawy z dnia 22 maja 2013 r. o działalności ubezpieczeniowej. Za przyjęciem szerszego zakresu odpowiedzialności przemawiały okoliczności zawarcia umowy gdzie powód oczekiwał ubezpieczenia bagażu na czas podróży i nie był informowany o jakichkolwiek ograniczeniach. Co więcej, w toku przesłuchania przed Sądem Rejonowym agent pozwanego, z którą powód dokonywał czynności zawarcia umowy potwierdziła, że i dla niej zapisy co do zakresu ubezpieczenia także są niejednoznaczne.

Niewątpliwie zatem zamieszczenie w definicji zdarzenia losowego zapisu „itp.” prowadzić mogło do wątpliwości interpretacyjnych, a takowe interpretować należy na korzyść pozwanego jako twórcy wzorca umownego.

Przyjęcie takowej wykładni, zarazem korzystnej dla powoda i zgodnej z art. 385§2 k.p.c. pozwalało na uznanie, że ziszczyły się przesłanki odpowiedzialności pozwanego określone w §27 OWU zgodnie z którym odszkodowanie wypłacane jest za zniszczenie bagażu podróznego będącego skutkiem zdarzenia losowego pod warunkiem, że bagaż znajdował się pod pieczę podróznego lub gdy ubezpieczony powierzył go zawodowemu przewoźnikowi na podstawie dokumentu przewozowego. Powód wykazał bowiem, że do zniszczenia bagażu doszło po powierzeniu go przewoźnikowi, co zresztą nie zostało wprost zakwestionowane. Zniszczenie było wynikiem okoliczności od powoda niezależnych, co mieści się w pojęciu zdarzenia losowego w rozumieniu przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Było to bowiem niezależne od woli ubezpieczającego zdarzenie przysłe i niepewne, którego nastąpienie powoduje uszczerbek w dobrach majątkowych po stronie ubezpieczającego. Zważywszy na gwarancyjny charakter umowy ubezpieczenia powód nie był przy tym zobowiązany do wykazywania czegokolwiek więcej – tj. szczegółowych okoliczności uszkodzenia bagażu po jego powierzeniu obsłudze lotniska. To pozwany w takiej sytuacji powinien był bowiem wykazać, że zaszły okoliczności wyłączające jego odpowiedzialność. Z obowiązku tego pozwany się nie wywiązał.

W konsekwencji chybnym było twierdzenie aby Sąd Rejonowy naruszył wskazane w apelacji przepisy prawa materialnego. Wobec zajścia określonego w umowie stron wypadku pozwany zobowiązany był do wypłaty odszkodowania, zgodnie z art. 805 k.c. Także i wysokość szkody została prawidłowo ustalona, przy uwzględnieniu wniosków opinii biegłego z zakresu wyceny ruchomości.

Rozstrzygając o prawidłowości orzeczenia o odsetkach Sąd Okręgowy uznał, że wskazane w wyroku początkowej daty ich naliczania na dzień 12 października 2011 roku nie było skutkiem błędu merytorycznego lecz oczywistej omyłki Sądu Rejonowego. Wszak powód w pozwie domagał się odsetek od dnia 12 października 2012 roku, a i w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że w tej właśnie dacie pozwany posiadał wszystkie informacje niezbędne do wypłaty odszkodowania. Dodać można, że informacje takie pozwany posiadał już w dniu 24 września 2012 roku, kiedy to po raz pierwszy odmówił wypłaty odszkodowania. Zasądzenie odsetek od 12 października 2012 roku znajdowało zatem podstawę w art. 481 k.c. w zw. z art. 817 k.c.

Z tych też względów Sąd Okręgowy na zasadzie art. 350§3 k.p.c. sprostował oczywistą omyłkę w zaskarżonym wyroku i oddalił apelację jako bezzasadną w myśl art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Zasądzona na rzecz powoda kwota obejmowała wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości stawki minimalnej, odpowiedniej do wartości przedmiotu zaskarżenia, zgodnej z §6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 490).

SSR del. Łukasz Malinowski SSO Andrzej Dyrda SSO Marcin Rak